

SZABADSÁG.

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:
 Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . . . 3 frt — kr.
 Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:
 Egész évre . . . . . 6 frt 60 kr.
 Félévre . . . . . 3 frt 30 kr.
 Negyed évre . . . . . 1 frt 65 kr.
HIRDETÉSI DÍJ:
 Egész oldal . . . . . 20 frt.
 Fél oldal . . . . . 10 frt.
 Negyed oldal . . . . . 5 frt.
 Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.
 Kivételes esetekben kedvezmény, többszöri hirdetésnél árlengedés.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
 VII. kör, Virág-utca 337
 hsz., hova a közlésre, szánt levelek, és kéziratok intézendők.
Hirdetések felvételnek ugyanott.

A „Szabadkai Közlöny“ VII. évfolyama után és helyett
 kiadja: SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

A „Nyilttér“ sora 15 kr.

Megjelenik hetenkint egyszer: **vásárnap.** *
 Egyes szám ára 15 kr. *
 Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

Dr. Horváth Mór megválasztása elleni panasz vizsgálata.

V.

A vizsgálat fonalát a kiküldött vizsgáló-biztos e hó 15-én — csütörtökön — vette fel ismét. A terhelő adatok száma még mindig gyarapszik. Nem 10—15, de száznál több ember vallja, hogy Mukitsra óhajtott szavazni, de a katonaság és csendőrség elűzte a bejáratról. Vannak, akik panaszzolják, hogy a puskatussal ütést is kaptak. Vannak, akik bejutottak sok küzdelem után a választási helyiség udvarára, onnan azonban kizavartattak a másik utcára s csak hosszú kerülővel juthattak vissza a pártbeliekhez. Van eset — a kierőszakolt mandátum 522. száma alatt, — hogy egy szavazó polgár be van jegyezve, mint Horváthra leszávozott egyén, holott az illető a Mukits-pártbeliek között volt és nem is szavazott. És a városi közegek a szavazó egyén azonosságát igazolták! . . .

A szavazati joguktól megfosztott polgárok legnagyobb része több mint 50 éves, és igen sokan vannak közöttük fölül a hatvanon is. Esküzt tettek valamennyien, hogy erőszakkal, fegyverrel tartattak távol a szavazó helyiségtől.

A kihallgatottak vallomása összevágó, s a lezajlott választásnál elkövetett visszaélések oly világosan igazolvák, hogy a vizsgálat tovább vezetését bizvást be lehet szüntetni, mert ha az eddigi bizonyítékok nem lennének elégségesek a választás megsemmisítésére, akkor Szabadka város összes lakosságának esküjére sem lehetne állapítani semmit.

Mamuzsis Ágoston nagy hibát követett el mint választási elnök, s balfogásaival nem szerzett örömet annak, a kinek kedvéért a sok törvényteleniséget elkövette.

Ha a választást teljes szabadsággal és a polgárjogok tiszteletben tartásával vezeti vala az elnök, lehet hogy Horváth Moricz bukik. Sőt ez bizonyos. De ha megbukott volna is, bukása nem leendett gyalázatos, mert hogy neki is erős, nagy pártja volt, az tagadhatatlan. De most, ha a választás megsemmisítetik, a kisajtott győzelem keserűen szégyenletes marad Horváthra és Mamuzsicsra egyaránt. Ez kétséget nem szenvedhet.

A legfontosabb vallomások sorozata befejeztetett. Olvasóink ismerik, mert lapunk szóról-szóra híven közölte azokat. Nem kiméltünk munkát és költséget, csak hogy közönség minél előbb és minél részletesebben ismerje meg a vizsgálat adatait, mert tudjuk, hogy az egész város polgársága feszült figyelemmel érdeklődik a történetek iránt.

Ez a részletes leírás azonban, — azt hisszük — lapunk mai számával bezáródik, mert a most folyó kihallgatások mind egyenlő

kérdésekre történnek, s a vallomások is oly egybevágók, hogy a ki egyiket hallja, az tudja már a következőt is.

A kihallgatásokat Szerb György vizsgáló biztos e hó 15-én Zódi Pál tanu kihallgatásával kezdette meg.

Deczember 25-én.

Zódi Pál, 29 éves, róm., kath. nős, vendéglős.

K. D. u. 4 órától kezdve: hol tartózkodott?
 F. A M. párti bejárat előtt tartózkodtam, valamint a Vidané háza előtt, a mely az iskálának tőzsomszédja.

K. Mit tapasztalt ön ez idő alatt?

F. Azt tapasztaltam, hogy ugy 4 óra után, midőn már a 8. körök kezdtek szavazni, de csak néhány, akkor kijött Mamuzsich elnök és azt mondta a katonaságnak, hogy a népet nyomja vissza a bejárat előtt és a bejárat előtti tért tartsa szabadon, mert benn nagy hőség van. Ezután szavazni mentem és akkor Mamuzsich elnök felszólította a V. és VII. körű háramaradotokat szavazásra; midőn én már szavaztam a II. bizottságnál, akkor Milassin elnök 4-enként, a ki velem együtt ment be, vizsgautasított és pedig: Nagy Torma Pál, Rigó Ferencz, Ivanits János és Kálmán Dorozsmai Antal. Ezután az Erdő-utczán kimenve, nagy kerülővel ismét a M. párti vál. helyiség előtt térére jöttem, akkor azt láttam, hogy az ajtó előtt katonaság áll és a M. pártiak 4—5-ével mentek be szavazni, volt idő, hogy 1/4 órában és volt idő, hogy 1/2 órába is került, míg így bebocsátattak. Ekkor 6. körök szavaztak ugyan, de midőn az 5. és 7. körű elmaradottakat szólították szavazásra, ilyenkor is ezen idő alatt nem engedték be a 6. köröket és ugy történt, hogy némelykor 1/4—1/2 óra mult el. A M. párti bejárat előtt egy katonai kordon volt állítva félkörben 1 1/2 ölynyire. Az ajtó bejáratnál vagy pedig a bejáraton belül 2—3 zsandár állott. A szavazás 4—5—3-mával a fenti módon folyt egész a vál. befejezéseig. Félőrával a vál. bezárása előtt kijött az elnök az utca közepére és ott újból tolatta vissza a népet és midőn a polgárok azt kiáltották, hogy szavazni kívánnak, azt mondotta nekik: van még 1/2 órai idő, lehet szavazni. Ekkor vizsgament a vál. helyiségbe s ezután még 2—3 szavazásra. bocsátattak, később azonban már senki sem lett beengedve.

Mit gondol, miért nem mehettek be a szavazók?
 Mert az elnök azt parancsolta, hogy ne engedjen be, csak 8—10-ot. Ekkor az elnök az udvaron levő ambitusba hívta az őrmestert és azt mondotta neki, hogy mit enged ő annyit be, mire az őrmester azt felelte, hogy nem akartam megszegni az elnök ur parancsát, az elnök erre azt mondotta, hogy ahhoz tartsa magát, a mit én már magának megmondtam, maradjon az én rendeletemnél, fogja be a száját.

Midőn a vál. elnök kihirdette az eredményt, akkor a Mukits-párti bejárat előtt állott és a nép befelé akart tódulni, de ott lévén a zsandárok, nem jöhetett. A nép azt kiáltotta, hogy „szavazni akarunk!“ Ezek szemközt álltak a bejáratnál és vagy 200-an lehettek, a kik szavazók voltak és a kiket én ismerem. Mikor már be volt fejezve a választás, körülbelül fél órára jött Birkáss ügyvéd ur és az ott levő szavazókat felírta.

Midőn estefelé már el akartak menni, akkor jött a magyar-utczán egy csapat katonaság és a Kovács-utczai sarknál megállottak, kérdésemmel, hogy mit akar ez a katonaság itten, valaki azt válaszolta nekem, hogy ezek azért vannak itt, hogy ha kitörni akarnak a népek, ezek ne engedjék.

Dominus. A vál. hely közelében

volt-e tartózkodási helye a Mukits-párti szavazóknak volt-e egyáltalán és hol és megfordult-e tanu ott, azon idő alatt, a mikor már leszávozott?

En olyan gyűbhelyet nem tudok, csak azt láttam, hogy az elnök a szomszéd házba a Vidané udvarába jött, a hol több asszony és pár polgár volt és hogy onnan Vidané az elnököt kiutasította, az elnök a ra Vidané házához 2. zsandárt állított, de azok csak rövid ideig voltak ott.

Dr. Dominus tanunak megesketeését azon indokból ellenzi, mert vallomásában önönmagával ellentmondásba jött.

Németh M. Arra kéri a figyelmet kiterjeszteni, hogy ezen tanu nem tudja magát kellően kifejezni, de ellentmondásban nincs.

Végzés.

A vizsgáló-biztos tanu vallomásában oly ellentmondást, mely vallomását gyanusá tenné nem látván, meghitteltetését eirendeli.

Az ezután kihallgatandó tanukra nézve felekkel közösen az alább leírt kérdések alapítottak meg; szabadságában állván természetesen ezeken kívül az illetőknek 1—1 más kérdést tölthet.

1. D. u. 4 órától kezdve a vál. befejezéseig hol tartózkodott tanu folytonosan?
  2. Akart-e szavazni és kire?
  3. Miért nem szavazott?
  4. Hol foglalt állást a jelzett idő alatt?
- E kérdésekre deczember 15-én a következő polgárok lettek kihallgatva:

Kovács János 64 éves, Wachtler István 37 éves, Dozsai András 70 éves. Szomolányi Mátyás 66 éves, Török Márton 68 éves, Kókits József 67 éves, Tóth pörge Imre 65 éves, Imrics József 36 éves, Balázsevits Albert 55 éves.

Deczember 16. E napon ugyan-csak a fenti kérdésekre következők lettek kihallgatva: Hegedüs Torma Pál 53 éves, Nyerges Mihály 52 éves, Id. Fehérvári János 62 éves, Gulyás Oldal Ferencz 50 éves, Erdélyi Imre 52 éves, Horváth János 40 éves, Ifju Szloboda Antal 54 éves, Szilvka Antal 57 éves, Ifju Molnár Mejjes István 50 éves, Dudás János 50 éves, Petrik Illés 50 éves, Luhovics János 43 éves, Návai Péter 30 éves, Mezei Vincze, Vörös Baranyi József 60 éves, Szalma Lajos 62 éves, Ifju Rigó János 34, Návai Rókus 56 éves, Dozsai Simon 40 éves, Csajkás Barnabás 36 éves, Kovács János 55 éves, Csajkás Ferencz 61 éves, Szegedi János, Dorozsmai Gergely 38 éves, Bezezh János, Mészáros Pál, Elek Simon, Rudlik József, Vörösbányai Antal, Galgóczi János, Faragó János, Tóth pörge János, Páfi Ferencz, Kovács Rezsuk Ignác 66 éves, Csik Pál 33 éves, Baka Mihály 62 éves, Jaudek Ferencz 37 éves, Kovács István 39 éves, Páfi István 39 éves, Nagy Varjas Ferencz 32 éves, Primiséker György 35 éves, Horváth Mátyás 41 éves, Gönczöl Mátyás 44 éves, Horváth Félix 53 éves, Kuluncsics Gergely 35 éves, Letovác Károly 32 éves, Berkés Károly 37 éves, László István 52 éves, Szüts János 53 éves, Kasziba Mihály 43 éves, Szilvka István 36 éves, Futó István 54 éves, Kovács Sztrikó György 42 éves, Kovács Sztrikó István 47 éves, Tari József 46 éves, Preszburger Fülöp 59 éves, Kopp Márton 48 éves, Vojnits purcsár Márk 43 éves, Grosz Károlyfi 51 éves.

E napon ugyancsak a fenti kérdésekre a d. e. folyamán a következő szavazók lettek kihallgatva.

Rhák Mátyás, 54 éves, Bajnai Rókus 35 éves, Holeczka Albert 48 éves, Hajag István 50 éves, Németh József 29 éves,

Matkovics Gergely 53 éves, Hajdu Mihály 48 éves, Csajkás Simon 39 éves, Csajkás János 36 éves, Farkas Mátyás 67 éves, Tamasy József 62 éves, Hegedüs Dániel 35 éves, Meznerics Albert 41 éves, Selyem Lajos 48 éves, Schreiber Gyula 51 éves, Varga András 55 éves.

Csajkás Mihály 28 éves, r. kath., nős, földműves, vallomását mint kiváló érdekel birót egész terjedelmében közöljük:

Miután mint Horváth-párti leszávozott, 511 sz. a. van beírva, hogy lehet az, hogy mostan mint le nem szavazott jelentkezik.

Egy más Csajkás Mihály nevű szavazott le helyettem.

A jelenlevő hatósági közegek tanunak fentti állítását igazolvák, szintén jelet voltak a szavazásnál. Ezuttal igazolvák azt, hogy a jelen tanu szavazati joggal bir, illetve annak azonosságát bizonyítják, ad I. az ajtónál, hol a Mukits-pártiak álltak, de nem bírtam bemenni a zsandárok és katonaságtól.

ad Mukitsra.

Ezután kihallgatva lettek még szinte fentti kérdésekre. Narancsek József 46 éves, Andrási Kálmán 34 éves, Bezezh Márton 52 éves.

A népkönyvtárak és népolvasmányok.

A tél népünk életében elveszett időszak. A kész emészte, semmit sem produkálva, sőt, fájdalom igen, sokszor tivornyá, tekozlás között telnek a hosszú téli estvék. Látva e tespedtséget, ismétlés ismét felmerül a népkönyvtárak és népolvasmányok kérdése. Mért nem foglalja el a nép üres idejét hasznos művek olvasásával, mért van az, hogy a magyar ember oly idegen a könyv, a betű iránt? Ha a nagy munkaidőben nem is, de téleu ráérne olvasni. Mért nem teszi?

Édes hazánk tizenhat milliónyi lakosából irodalom, művészet alig létezik egy millió számára; sőt ha szigorúan számítunk, be kell érniük másfél-száz ezerrel a könyv és hirlappártolók számát. A magyar ember könyvre nem ad pénzt. Pálinkás bolt minden falu minden utcáján van, míg könyvesbolt vármegyénkint akad meg egy-kettő. Feljárhatjuk a falvakat, míg a nép hajlékaiban bukkanunk egy-egy család irodalmi könyvtárra, pedig minden valamire való házban kellene léteznie egynehány jó könyvnek, melyeket a családtagok haszonnal olvashatnának. Hány gazdag polgár van, a kik irodalomra egyetlen krajczárt sem adnak. Jókai regényeit hasztalan keressük a gazdag polgárság házaiban, sőt még a birtokosság is csak kérkedik a „nagy Jókaiival“, de a könyvét meg nem veszi. Most, dicsősége tetőfokán, hazánk legnagyobb írója örül, ha egy-két ezer példányban eladhatja regényeit.

Népünknek nem kell semmiféle nyomtatott betű, kivéve a naptárt, melyből a legoltsóbbat, tehát a legrosszabbat veszi. A magyar népnek egyáltalán nem természetese a könyv iránti vágy.

Szabad-e ez állapotokat tovább túrni? Bizonyára nem. Hiszen kétségbeesztő még a gondolata is annak, hogy az általános műveltség hazánkban oly szűk körökben közt él, hogy a magyar irodalom és tudomány, melyekért a nemzet anynyit áldozott, az ország tizenöt millió lelkére nézve nem létezik. Kis nép vagyunk. Régen megmondatot, hitelünk függ attól, hogy tudunk-e műveltség-

ben, előhaladásában lépést tartani Nyugat nagy népeivel. Mindenki meg van győződve, hogy tudnánk, ha akarnánk. Mert a magyar ember ritka tehetséggel van megáldva: eszes, okos faj. De mit ér ez, ha holt tőke, ha nem fejlesztjük, ha nem értékesítjük? Erőszakkal hiába akarnók kényszeríteni, hogy forduljon a műveltség forrásaihoz, a könyvekhez. Jelenleg úgy áll a dolog, hogy nem szomjuhozza e forrásokat, nem képezi szellemi szükségletét az olvasás. Oda kell tehát vinni a dolgot, hogy mindez megváltozzék. Rá kell szoktatni a népet a könyvek, az olvasás szeretetére.

Hogyan?

Iskolai és népkönyvtárak által. Állítani kell minden iskola mellé népkönyvtárt, melynek darabjait a gyermekek hazahordhassák olvasás végett. A könyvtár szép képes könyvei és hasznos népies iratai otthon a családi körben is érdeklődést keltenek. A szülők szívesen lapozgatnak a könyvecskékben, sőt elolvassák, vagy a mi még jobb, gyermekeik által felolvastatják. Ekként terjed az olvasási kedv, a könyvtár kötetei megteszik vándorutjukat a családok között, s már most a jelenben is hatással vannak az általános népműveltség terjesztésére. Mert ha a tizenhat ezer népkönyvtár a téli hónapokban hordozzák is haza a jó olvasmányokat, már ez azt teszi, hogy a nép hajlékaiban milliónyi jó könyv jut el. De az eredmény a következő generációban lesz valóságosan rendkívüli, mert az iskolába járó gyermeket már a zsenge korban rászoktatjuk a könyvek szeretetére, az olvasásra. A tanító ugyanis a legelső osztály gyermekeknél kezdi a könyvek kiosztását. A ki jól tanul és jól viseli magát, az jutalmul egy-egy képez könyvet kap ki olvasás végett. Így az egész iskolázás alatt folytatva a könyvek kiosztását, főként, ha még a tanító részéről egy kis ellenőrzés is járul a dologhoz, lehetetlen, hogy a kívánt eredmény megközelíthető ne legyen.

A gyermek iskolázata ideje alatt rászoktatjuk a szöveg- és a kép- és a rajz-olvasgatása által a jó könyvek szeretetére. A könyvek, a könyvtár iránt bizonyos tisztelet támad benne, mivel mintegy jutalmul, elismerésül kapta ki a jó könyveket. Ha elvégezte iskolát, akkor is meglesz neki engedve, hogy el-el járjon az iskolába egy-egy jó könyvet, melyet a tanító szívesen kikölcsönöz a népkönyvtárból. E szerint az elemi első osztálytól egész a sűrű folyton nyitva áll az iskola mellett szervezett népkönyvtár mindenki előtt. E könyvtár a műveltség, a haladás tüzhelye, életét forrása lesz. A nép általa a legjelesebb művekhez ingyen jut s ekként megkedveli, megszereti az irodalmat. Lelki szemei felnyílnak, becsérzete feltámad, hogy önjerejéből is támogassa a nemzeti irodalmat és művészeteket. Az egyes emberek is fognak pénz adni könyvekre, a jobb módúak nemcsak ambíciójuknak tekintik, hogy jó művekből ők is állithassanak családi szentélyükben egy kis könyvtárt.

Semmi sem látszik azért sürgősebbnek, mint hogy a népkönyvtárakban fölállítsuk a népkönyvtárakat. Az iskolahatóságok, a községi ügyek vezetői kövessenek el mindent, hogy e közhasznú intézmények minél előbb létesüljenek. Legyenek a néptanítók az ügy lelkes bajnokai, hiszen az ő népszerűségük, az ő tekintélyük növekedik azzal, ha a nép a népkönyvtár által egész életét át összeköttesben marad az iskolával.

A népkönyvtárak felállítására nem oly óriási feladat, mint első tekintetre látszik. Mert csak a kezdet kezdetén kell átesni. Ha az első alap meg van, könnyű azon tovább fejleszteni az intézményt. Első alapul pedig kevés jó mű is elégséges. Alulról már tizenhat év óta szerkeszték két folyóiratot: a „Hasznos Mulattatót” és „Lányok Lapját.” E folyóiratokkal már kezdetben, majdnem két évtizeddel ezelőtt, az volt a célom, hogy azokkal megvethetők legyenek az iskolai és népkönyvtárak alapjai. És csakugyan, e két lap tartalmas füzetei, a képek által tarkított változatos olvasmányok részben pótolnak minden egyéb könyvet. Ugy hogy kezdetben valóban elégséges e két folyóirat megrendelése. Ezek szép füzeteit a gyermekek haza hordják s otthon a szülők is elolvassák. E két lap megrendelése pedig igazán oly csekély, hogy nincs az az iskola, ahol a lelkes tanító, iskolahatóság azt ne áldozhatná, ha az akarat és jó szándék meg volna. Ezen az első alapon megindulhat aztán a további munka. A megavó két lap füzetéhez aztán ajándékozás, részint szerzés által könnyű újabb és újabb műveket csatolni s pár év alatt meg van a könyvtár.

Csak kezdeni kell!

A kezdésre legalkalmasabb a téli időszak. Üljenek össze, beszéljék meg a dolgot

a községek, az iskolák irányadó férfjai, és mitse habozva, létesítsék a hasznos intézményt. Gondolják meg, hogy a nemzeti köz művelődésügynek óriási szolgálat tétetik azzal, ha a tizenhat ezer népkönyvtár mellett ugyanannyi népkönyvtár szerveztetik. És mibe kerülne ez? Igazán semmibe. A jobbak, a nemesebben gondolkodók kevés buzdósággal akár karácsonyra felállíthatnák. Képezzék tehát ama jók, ama nemesen gondolkodók között beszélgetés tárgyát pár estén ama fenti kérdés, mely már egy is teljesen meg van érve a megvalósításra. Trefort miniszter ur több rendelkezésben sürgette a népkönyvtárak megvalósítását; közelebb a közművelődési egyesületek kongresszusán, és az előtt az országos tanítógyűlésen is szóba került, valamennyi egyházi hatóság foglalkozott vele s a dolog vége mindenütt a sürgősség, az eszme melege ajánlása.

Valósítsák meg tehát, akiknek nemes hivatásukhoz tartozik!...

Dolinay Gyula.

Színészet.

(Színrekerültek: december hó 10-én Bocaccio, 11-én Szökött katoná, 12-én Sarah Grófné, 13-án A kápolnai csata, 14-én Donna Juannita, 15-én Bánk-Bán és 17-én A plébános szakácsnéja.)

Az elmúlt hét a fenti műsor tanúsága szerint tehát eléggé változatos volt; Bocaccio és Bánk ez évadban másodszer kerültek színre, ujdonságul Sarah Grófné és sikerült operettként Donna Juannita említendő; kiváló érdeket kölcsönözött e hétnek Pusztai Bélának, a fővárosi népszínház tagjának, a mult színi évadból nálunk is előnyösen ismert és szeretett vendég színésznek „A Plébános Szakácsnéja”-ban való első fellépése.

„A szökött katoná” zlóadása a legjobb népszínműi előadások közé sorakozik. A darab maga is azok közé tartozik, melyek még mindig nem szüntek meg vonzó erőt gyakorolni. A szereplők közül első sorban Hatvaniné (Juliska) és Veress (Gergely) említendő, kik játékkukkal és énekükkel agyaránt kiténtek. Szathmári (Lajos) szerepének komikus részleteit egészen aknáza ki, hasonlóképpen Floris is. Szendrei (Gémesi), Bihari, Berki és Bezzkőné szintén hozzájárultak a siker emeléséhez.

Ohnet György nagyhatású darabja „Sarah grófné”, nagyon gyenge előadásban került színre, Mindenekelőtt kárhözatalandó az a készültség, amelylyel a darab színrehozott, másrészt pedig a helytelen szereposztás is hozzájárult ahhoz, hogy a kiváló mű ugyszólván megbukjék, fényes bizonyítékául annak, hogy a legkiválóbb színdarabokat is mennyire tönkre teheti a rossz előadás. E szempontból első sorban a Szathmári pár említendő. Canailleles érzelmes szerepe nem felel meg Szathmári organumának, sem alakító képességének, hozzávéve aztán a szerepmentés, természetesen látszik az, hogy e szép szerep nem volt jó kézen. Szathmáriné (Madelaine) játéka és hanghordozása ugyszólván komikus benyomást kellett, mit rosszul választott tolteljei csak fokoztak. A cizmszerepet Márkus Etel csak némely részben alakította sikerrel, de szerepének egyik legfontosabb részletében — a II. felvonás nagy jelenete Sévéráckel — játéka érthetetlenül zavaros volt. Ugyanez áll Bihariról is (Sévérac). Sikerült volt Bodrog Lina (Blanche), Berényi (Merlot) és Floris (Frossard) játéka.

„A Kápolnai csata” Szathmáry Károly által írva, ugyancsak ennek jutalomjátékaul került színre. A nézőtér és a karzatok eléggé látogatottak, a páholyok azonban nagyobbára üresek valának. Ez önvédelmi harcunkból merített korraj: a lelkesítés első napjait, Kossuth Lajos imáját Kápolnánál, az Orosz tisztelet és a végnapokat illetőleg Kossuth bucsuját a hon határainál, foglalja keretébe, folyékony és választékos nyelven írva. A szerzőt a harmadik felvonás után, a midőn az Orosz tisztelet jeleníté, a lámpák elé tapsolták.

Ez évadban eddig színrekerült operettek között sikerrel adatott Donna Juannita. A szép zenei részekkel bővelkedő vig operett a község elévzelt hallgatói, a közreműködőket élénk tapsokkal jutalmazta; különösen sikerült azon terczet, melyet a második felvonásban N. Erdélyi Marietta, Veressné és Nógrádi énekeltek. N. Erdélyi Marietta mint René, ez estén különben igazán elemében volt; hangja tiszta, csengő; játékában a fiatal életérő tükröződött vissza; a

közönség természetesen a tapsokkal nem fukarkodott. Veressné (Riego irnok) ugy hatalmas baritonja, a melyet ez estén kiváló kedvvel hangoztatott, valamint játéka általános elismerést érdemelt ki. Bodroghyné (Donna Olympia) és Floris az Alkád szerepében alakításuk által a községet jóízűen megnevetették. Hatvani Sir Andrew parancsnok szerepében szintén helyes alakítása által tünt ki.

Ez estén nagyon bántólag, hogy ne írjuk botránykozatólag hatott egy szereplő színészekre, valamint a községre azon kiálhatlan s fojtó szénszag, a mi ugy a színpadot, vlamint az egész házat eltölté, a mi természetesen a törmelésznén nagyban használatából származott; nem tudjuk, kinek a hatásköréhez tartozik a színház tüttése fölötti felügyelet, különben megsugnák, hogy operettjeik hangtalanságát ne igyekezék ilyesek által beszenézni s az ugy is gyér számú t. cz. publikumot a zínházlátogatásától elriasztani. Két-három órán át a szengőzt szagolni ép elég arra, hogy az ember egész másnap a fejét — tartsa.

„A plébános szakácsnéja”-ban Stiglicz szerepében lépett fel a fővárosi vendégművész, a mi feledhetlen Pusztaink. A község ugy első megjelenésekor, valamint többi jeleneteiben is folytonosan élénk tapsviharral üdvözölé s tünteté ki a rég nem látott, a várva-vért s örömmel üdvözölt színészt! Szízeit előnyösen ismerjük tavalyról; ez első fellépése csak azt bizonyítja, hogy azóta is haladt s hangja erősbödött, szóval az oly fiatalon a fővárosi színpadra került, e kiténtetést méltán megérdemelte. Legyen üdvözölt színpadunkon!

Az előadást, illetőleg annak sikerét nagyban benítá Hatvaniné (Gusztika) makacs rekedtsége s kedvtelensége, továbbá Nagy Vilma (Flóra) gyenge játéka.

Felolvasási estély.

A helybeli kath. legényegyesület mult vasárnap este saját helyiségében felolvasóestélyt rendezett, amelyen Róka József illetékkiszabási fogalmazó általános érdeklődés között olvasta fel a nagy számban összegyűlt község előtt, kik között számos hölgy is vala, a „Csillagászat gyöngyszemei” című jeles dolgozatát, melyhez teljes szívvel gratulálunk a felolvasónak, ki a csillagászat bámulatba ejtő főséges tudományából a legmegragadóbb s érdekesebb részleteket oly ügyes csoportosítás és gyönyörű nyelvezettel adá elő, hogy a községet a legnagyobb élvezettel, sőt helyenkint elragadtatással hallgatótá azt végig, viharos tapsokkal fejezvé ki számtalanszor tetszését. A felolvasás megkezdése előtt, valamint annak végeztével az egyet lehozonyolozt tagból álló dalárdája jeles képességű és fáradhatatlan tevékenységű karmestere, Kovács Mihály tanító vezénylete mellett két négyes hangra igen szívesen átírt magyar népdalt adott elő a megszokott szakavatottsággal, melyek a község nagy tetszéssel fogadott s a kellemes élvezetek behatása alatt felvillanyozott kedélyvel vidám hangulatban távozott. Mielőtt tudósítótisztúinket befejeznék, a rendezett felolvasásért elismerésünket kell kifejezni a kath. legényegyesületnek, és a kivívott sikerre rámutatva, buzdítanunk, hogy a megkezdett uton a legjobb tudattal és azon meggyőződéssel haladjon előre, hogy a mostanihoz hasonló szórakoztató és hasznos ismereteket terjesztő felolvasások által községünk, de különösen az iparos osztálynak a legjobb szolgálatokat teszi, mert ezek ugy az erkölcsi, mint az értelmi színvonalat nagy mértékben fogják emelni.

Közegészségügy.

(Vége)

III. kerület orvosa a hó folyamán a rendőri boncolatokat végzve, eszközöltetett általa 6 orvosrendőri boncolat. Az egészségügyi állapot kerületében igen kedvezőnek jelezhető, amennyiben kevés heveny megbetegedés fordult elő.

Szegénybeteg 34 kezeltetett általa és pedig hevenybetegségek közül 5 bé hurut, 4 hörgőhurut, 3 vörheny, 3 gyomorhurut, 2 méhvezés, 2 tüdőlob, 2 gyomorláz, 1 agylob, 1 szájlob, 1 torokgyík, 1 mirigylob, 1 lőtt seb, 1 zuzott seb, 1 vizag. Idült bántalmak közül: 4 hörgőhurut, 1 tüdőgyulladás, 1 alszárfékelyben szenvedő. A város szánlájára írt vények száma 41. A VII. és VI. körű iskolák tanulóinak szeméit urológiai vizsgálat, a trachomára nézve 6 találtatott általa a nevezett bántalomban szenvedőnek, kik az előadások látogatásától elültattak és a szemkóródi nyilvános rendelethez utasítottak, hol gyógykezelésük eszközölteték.

A IV. kerület orvosa a piacvizsgálatokat teljesítette hetenként háromszor. Az élelmi szerek nagyobb részét kifogástalanoknak találtattak. Elkoboztatott 1 kosár rothadt gomba, 3 kiló romlott ludhús, 2 bödöny penészes turó, 1 kosár rothadt alma és mintegy 4 liter liszttel hamisított tej. Orvosi látletet 5 állítottat ki általa, részint súlyos, részint könnyű testi sértésről. Az iskolákban talált trachomás tanulók folytatólagosan a szemkóródiában kezeltetnek.

Az újolag eszközölt vizsgálatoknál trachomában szenvedő nem találtatott általa.

A városi szemkóródiában november 1-én ápolás alatt állott 37 beteg (27 fi és 10 nő). November hó folyamán felvétetett 16 beteg (8 fi és 8 nő), súlyos trachoma 12, görvvelyes szemlob 1, szarucsap 1, szaruhártya sebhely a szivárványhártya odanövésével, könnyű tömlőlob 1. Elbocsájtott a hó folyamán 11 beteg (7 fi és 4 nő), 9 gyógyultan és keüő javultan. Nagyobb műtét végeztetett: 1 szivárványhártya kimetszés. A járó betegek jegyzőkönyvének folyó száma 1256. A hó folyamán járólagos kezelésre 173 új beteg jelentkezett, ezek közül trachomás volt 114. Iskolás gyermek naponként 170—190 jelent meg. Ezekkel együtt naponként 300—350 beteg kezeltetett járólagosan.

Névjegyzék az azon tanulóknak, kik általam a rendőrségnél bejelentettek, mint a kik nem jelentek meg a szemkóródi rendeletnél: Prodanovits Péter (I. osztály), Czigler Gyula (II. osztály), Klein Mátyás (IV. oszt.). Sebők Pál (IV. oszt.), Popovics György (V. oszt.), Krausz Samu (VI. oszt.), Czernikovics István (VI. oszt.), Grosz Antal (VII. oszt.), Prodanovits Emil (VII. oszt.). Ez elemi fiúiskolából nem jönnek I. kör: Thyry Dezső, II. kör: Magyar Antal, Tikviczky János, Sárcevecics Ferencz, Czernyakovics Márkó, Vojuits Tuncics Márk, Zomborcecics Félix. Harmadik kör: Vujkovics Mihály, Miskovits József, Gabrics Mihály, IV. kör: Ifkovics Mihály, V. kör: Govorkovics József, Mamuzsics Pál, Mészáros Mihály, Kecskés Antal, Milodánovics István, Tomolity János, VII. kör: Horváth Pál, Horváth Mátyás, Kosity Jovó.

Az elemi leányiskolából nem jönnek; I. kör: Gruber Anna, III. kör: Basity Palkovics Mária, IV. kör: Szekenderovits Mártha, Pokonits Czecczil, Vidakovits Mária, Konyovits Róza, Merkovits Róza, Kuluncsics Katalin, Hegedüs Julia, V. kör: Szegedi Teréz, Pertics Czecczil, Jaramazov Róza.

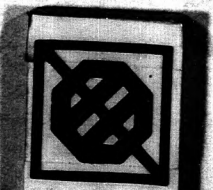
Az iparosok közül nem jár Rótz Antal III. kör, gazdája Bodi István III. kör 808. sz.

A trachomában szenvedő tanulók száma megy 275-re ezek valamennyien az előadások látogatásától eltiltattak, és gyógykezelésük naponta eszközöltetik a szemkóródi főorvos által. A hanyagul járók minden szombatou általam a rendőrségnél bejelentettek, a kényszer gyógy mód eszközése szempontjából. A mult évben eszközölt trachom vizsgálatok alkalmával, 400 trachomában szenvedő lakos jelentetett be általam a rendőrségűel, kiknek megidézését a rendőrség gyakori felszólításaim dacára elmulasztotta, holott jelenleg a téli idény alatt gyógykezelésük a legjobban lenne eszközölhető.

A trachomában szenvedő lakosok, kör és ház számuk megjelölésével, rendes névjegyzékkel adattak által a főkapitányi hivatalnak.

A városi kórházban októb. hórol ápolás alatt maradt 10 fi, és 13 nő összesen 23, november hó folyamán felvétetett 20 fi, és 18 nő összesen 38 beteg. Deczember 1-én ápolás alatt maradt 14 fi, és 18 nő összesen 32 beteg. A bántalmak: nemei a férfi osztályon 8 buj-kóros, 4 rheumatidés, 2 tüdőgümökör, 2 hályog 1 nyakcsigolya törés, 1 zuzott seb, 1 hasi hagymáz, 1 kötőszövetlob. A női osztályon: 9 bujakóros, 1 elmebeteg, 1 kéthegyű billentyű-elégtelenség, 1 bárányhimlő, 1 hasi hagymáz, 1 zuzott seb, 1 tüdőgümökör, 1 rák, 1 bürfarkas, 1 mellhártyalob. Elhalt 2 fi tüdőgümökörben. A kórházban nyilvános rendelésnél 350 járóbeteg jeleutkezett. Eszközöltetett 15 esetben tályognyitás, egy Maltuscum kiirtása a huyacsóból.

A III. kerületi orvos által, a következő árvák és dajkaságban levőkre gyakoroltatott felügyelet, egészségügyi szempontból: Töcsér István, Markovics Czecczil, Szilágyi István és Erzsébet, Szabó Péter, Szerencsi István és Gergely, Sajtos Szilveszter és Katalin, Arva Antal és Julia, Nemis Jermos és József, Gabrics Anna, Pék János, Garai György, Miksits Péter, Matylák Marczel és Julia, L'rinicz Teréz, Jakosevits István, Pap Róza és Teréz, Lukasevits Lázár, Kafona József és Teréz, Dózsai Teréz Verekes Anna, Kecskeméti Julia és Róza, Kicsin József, Vidakovics János, Antal és Margit, Krausz Róza, Csovcics Petormella, Lakatos Ferencz, Muszin Mátyás és

Bodog, Pinter József, Amália és Máté, Petarcics István, Garai Agnes, Bodrics M. és J. Sógor Rozália, Szereszi Ferencz, Tamás Mária, Lebovics Teréz, Demkó Tivadar és Erzsébet, Lőrincz Erzsébet, Gál András, Csajkás Sándor és Etel, Pertics Magdolna, Veronits Kolléta, Czondör Anna és Verona, Sigi Mihály, Pukovics Teréz és Katalin, Köszegi Mária, Sztipáncsevi Antal, Horváth Anna és Katalin, Barát István és Éva, Lipcsei József, Dusnoki Katalin, Loncsárevics Julia, Matus Kata és Ilona, Kasztyán Helén, Karácsonyi Tamás, Kolompár Erzsébet, Birskás István, Kreutzer Károly, összesen 85.

A hó folyamán megvizsgáltattak általam a trachomára nézve: az állami tanítónőképzede és gyakorlóiskolák növendékeinek szeméi számára nézve 147 növendék, ezek közül trachomában szenvedő nem fordult elő. Felülvizsgáltattak általam a bordélyházak egészségi szempontból, — különös gondot fordítottam a lakási viszonyok- és a kéjnyál élelmézésére. A felülvizsgálatok alkalmával bujakórában szenvedő nem fordult elő, a lakások jók, helyel-közzel kissé nedvesek, az élelmézés kifogástalan, az egészségi viszonyok igen jók. A kerületi orvosok által a vizsgálatok pontosan eszközöltettek.

A városi gyámházban ápolás alatt maradt október hó végével 95 egyén, november hó folyamán felvételtett 14 egyén, elhalt 3 egyén, kiment 4 egyén; létszám a hó végével 102 ápolat.

Gyógykezeltetett 12 egyén. A gyámházban ápoltak egészségi viszonya általában kedvező, amennyiben a beállott kedvezőtlen időjáratot s az ápoltak számának növekedését tekintve, de a múlt hónaphoz viszonyítva csak három esetben szaporodott a gyógykezeltek száma, állandó ápolás alá pedig egy beteget sem kellett a városi kórházba szállítani.

A szállított hus, kenyér, főzeléknek az általam és a felügyelő orvos által hetenkint többször megjelölt vizsgálatok alkalmával előirt mennyiségű és jó minőségűeknek találtattak.

Az állat-egészségügy igen kedvező volt, semminemű állatjárvány nem fordult elő.

Szabadkán, 1887. évi decz. 10.

Dr. Antonovics József,
tisztifőorvos.

HIREK.

A közigazgatási tanács végzése folytán a Schulhoff-féle iskolákat türethető állapotba kellett helyezni, ami annyiból állt, hogy a rég nélkülözött ablaküvegek beavagattak. A boltajtókat ablakkal helyettesíteni, azt a laikus is tudja, mely borzasztó pénzbe és időbe kerül. Az elmúlt hetekben beállott borzasztó hidegben még bele is fagyhatott volna a szegény kőműves a máltérba, már pedig ilyen áldozatot oly szegény és hatalmas pártfogók nélkül szűkölködő intézmény, mint az iskola, nem kívánhat; azért marad minden a régi. A hagyományos piszok, a vakolatlan falak, az iskolát elsőtűtő boltajtók; mit árt az, ha a gyerekek közel 200-an rontják szemeiket és a reggel 8 órai és délután 3 óra utáni időben nem látnak írni és olvasni? Az meg már épen szóra sem érdemes, hogy a növendékek hóban, esőben kiszorulnak a szabad ég alá. No de ott legalább olyan szűk helyen vannak, hogy még a szél sem férhet közből! Valóban felesleges is ilyen dolgokot fennakadni. Hát régen nem vonták-e be az ablakokat hártával és nem laktak-e őseink sátrak alatt, mégis a mai napig sem pusztult el az ember!

A szabadkai első nőegylet árvaháza javára 1888. évi január hó 7-én a „Pest“ szálló termeiben tombola-estélyt rendez, melyre a tisztelt közönséget ezennel meghívja és kegyes pártfogását kikéri. A nemes célra adakoztak már eddig: **Ösv. Vojnits Alajosné Etelka** urnő egy éjjeli lámpát, 3 darab ékszerartót, 2 darab asztalkendő-gyűrűt. **Vojnits Tivadarné Mária** urnő két nagy virágvázát. **Vojnits Szemző Jozefa** urnő egy majolica kancsót liqueurrel, 2 sörös poharat, egy majolica díszárgy, 1 majolica kancsót s 2 üveg bírsalma-fagyalék. **Bicskeyné Vojnits Mária** urnő 2 ala bastrom ékszerartót. — Miért is fogadják a nemes urnők az árvák nevében az egyület köszönetét.

A szabadkai kath. legényegylet által Mamuzsics Máté prépost-plébánosnak prépostá kinevezetése alkalmából múlt vasárnapra rendezett disztünnepély váralan akadály miatt elmaradtván, az f. hó 18-án (azaz vasárnap d. u. 4 órakor) a „Hungária“ nagytermében lesz megtartva, melyre az egyület tagjai és a közönség a rendező-bizottság által meghívatik.

Önhatalmaskodás. R.-féle a város által bérelt övőhelyiségben, azelőtt az ápolónő által használt lakásba behurcolkodott bába asszony azért, mert az ovodája padlás kulcsát a tanítás idejékor átadni nem akartá, megengedte magának azt a bátorságot, hogy a padlás ajtót önhatalmulag feltörte és ott csak azért is oly dörömbölést vitt véghez, hogy tanítani teljes lehetetlen volt. Vajjon meddig tart az a hajszá, mely főleg az iskolahelyiségben napirenden van. A tanfelügyelő iskola látogatásokat tesz valahányszor a közigazgatási ülésre lerándul, majd mindannyiszor konstatál türethetetlen állapotokat, ritkán távozik tőlünk meglepődötten, de azért mégis minden a régi. — A mostani hatóság a nagyobb dicsőségére.

Rémes gyilkosság történt múlt vasárnap esti 11 órakor a II-köri Brankó-féle korcsmában. Horváth István 22 éves suhanókorú két társával a büféajtó mellett dözsölve, betoppant közből Nagy Teleki Bartus 26 éves halász legény, köszöntve a kompániát „adjon Isten fiatalság“, mire emezek „fogadj Isten vén legény“ válaszoltak. Valamely szerelmes história látszik a tragédiába betolygni, amennyiben a szó váltás Horváth és Teleki között, leányzó miatt történt. A korcos és szerelemtől egyaránt hevült fiatal emberek között a leány kérdésben szenvedélyes harcz fejlődött ki, minék az a szomorú és csakis lelki szegénységre valló — következménye lett, hogy az áldozatot, Nagy Teleki Bartust, Vass Máttyás előbb meglökte. Horváth István pedig a csizmaszárban levő disznóvágó késsel keresztül szurta, úgy hogy nyomban megszünt élni. A tettesek elfogattak.

Ösztöndíj. Törvényhatóságunknál évi 120 ftos ösztöndíjra pályázat nyitott. Határidő ez évi december hó 25. Az ösztöndíjat elnyerni óhajító tartozik kimutatni, hogy az egyetem jogi osztályának az 1887/8. tanévi rendes hallgatója, s hogy az egyes tanárok előtt az év folyamán alatt kellő előmenetelt tanusított.

Beleest. Egy 6 évesnek látszó gyerek, — nem mint a nóta mondja a sötét verembe, hanem a Szt.-Rökus-térben levő Csursics-féle sarokház oldala mellett elvonnuló csatorna, rostélyzatlan vizfogóiba esett. A halálra ijedt gyerek sokáig dudolhatta volna, hogy: „Beleestem, benne vagyok. Nem tudom: hogy szabadulok?“ ha véletlenül épp akkor egy kutról jövő asszony a kényelmetlen kelepceből ki nem szabadítja. Már rég figyelmeztettük hatóságunkat, hogy az a két rostélyzatlan vizfogó majd nagyobb szennelenségek lesz okozója, de akár falra borsót hányuk. — Mit is törődik a mai hatóság az élet- és vagyonbiztonsággal, elég ha ők a husos fazék körül kényelemmel sütkérezhetnek.

Rosz szokások. Szép dolog az, ha őszi szokást tiszteletben tartunk, de ha annak gyakorlása tulságba csap át, lerontjuk vele magát a tiszteletet. A karácsonyi ünnepek megelőző, és csak a bűnyóknál divó ugynevezett matericza és ocza napokon régi szokás szerint lövöldöznek. Ez talán még renjén volna, ha esetleg a déli órákban győren történnék, de az már kárhözható rossz szokás, hogy még a hajnali órákban kezdik meg és szakadatlanul egész napon át puffogatniak. — Nemesebb cél lenne elérhető, ha a levegőbe dobott puskapor ára éhező szegények élelmézésére összejuttatnék. — Másik rossz szokás, hogy kivétel nélkül a beltéri házaknál a reggeli órákban történni szokott szoba tisztogatások alkalmával a szobacizrusok a törülőruhákból, sőt a padlószőnyegekbe a port kíméletlenül a járókelek nyakába rázzák. Mindkét esetre felhívjuk rendőrségünk figyelmét. — Jobb későn, mint semmit sem tenni.

Olmos eső esett pénteken reggel és ugyancsak sikamlóssá tette a gyalogjárdákat. A háztulajdonosok bírság terhe alatt kötelezendők lennének házuk előtt a téglaburkolatot hamu-, fűrészpör- vagy homokkal behintetni. Csak aztán az a drága pénzben kinyomatott rendelet ne maradjon ismét írott malaszt, mint a múlt télen is. — A mai hatóság hoz szigorú meghagyásokat, de nincs, aki foganasottra.

Jellemző. G. Horváth párti bizalmi férfit lelkiismerete a vizsgálati vallomás előtt bizonyos, könnyen feltűgatható okoknál fogva — már annyira fundálta, hogy a lidércnyomástól megmeneküljön, ujvidéki ügyvéd rokonához fordult tanácsért. Ennek tulajdonítható az öszinte vallomás.

Törvénytészi csarnok.

A Literátý-Pásztélyi ügyhöz.

A „Szabadság“ című lapnak folyó évi december hó 15-én megjelent számában **A kezdete per,** a vége halál feliratu cikkében az foglaltatik, hogy Literátý Odó budapesti ügyvéd bennünket perbe vont, mert 5877 frtnyi ügyvédi díjat, melyet ő az Antonovits József és társai ál-

tal az almási ős birtokunk iránt ellenünk indított perben kiérdemelt, kifizetni vonakodtunk.

Erre kijelentjük: hogy mi Literátý Odónak a részünkre végzett munkálatokért 12000 frtot ajánlottunk fel azon feltétel alatt, hogy ezzel magát munkála'áért teljes kielégítettnek jelenti ki és munkadíjának megállapításáért nem fordul bírósághoz.

Literátý ezen feltételt be nem tartotta, de ezen levélünk alapján a budapesti törvénytésznél ellenünk 12000 frt erejéig keresetet indított és azonkívül költséggyezkei alapján a szabadkai kir. törvénytésznél, az almási k. járásbírósnál és a budapesti IV. kerületi járásbírósnál még külön 11,000 frtot követelt, tehát összesen 23,000 frt munkadíj erejéig perelt be bennünket.

Ezen perek ellen és nem kiérdemelt munkadíj kifizetése ellen voltunk kénytelenek védekezni.

Hogy a párbaj miből eredt, nem a mi hivatásunk felderíteni.

Szabadka, 1887. decz. 16.

Kovács Emilné, almási Antonovits Mária,
saját és nővérei nevében.

Malagurszky Luka peres ügye.

Ez a per végelezeve lett.

A kir. Curia e hó 13-án hozta meg ítéletét, melylyel a kir. tabla ítélete helyben hagyott.

A táblai ítélet rendelkező része így szól: 11,533/887.

Ő felsége a király nevében!

A budapesti kir. Itéltő tabla Miloszályevits Milán ügyvéd által képv. Malagurszky Lukács felperesnek Mamuzsics Agoston ügyvéd által képv. Mukits Terecz I. r. és Lénárd István, utóbb Dominus Simon ügyvéd által védett Kuluncsics Bodó II. alperesek ellen egység érvénytelenítése és zálogjog törlése s 3922 frt 30 kr. megfizetése iránt a szabadkai kir. törvénytésznél előt folyamatra tett és 1887. évi január 4. és 7-én s február hó 7-ik napján 81., 199. és 1601. sz. a. közbetett felebebeze folytán 1887. évi június 22-ik napján tartott nyilvános ülésében vizsgálat alá vevén, következő

ítéletet hozott:

A kir. ítéltő tabla az első bíróság ítéletét részben is akkép változtatja meg, hogy az 1879. évi január hó 23-ik napján 1020. sz. a. kötött s perbírósnál jóváhagyott egységet egész terjedelmében érvénytelennek nyilvánítja és azt minden következményeivel együtt hatályon kívül helyezi; alpereseket 3922 frt 33 kr. tőke és ennek 1880. évi október hó 28-tól járó 6% kamatának s 150 frt perköltségnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett, felperes részére leendő megfizetésére és annak türesére egyetemlegesen kötelezi, hogy felperes a szabadkai 1729—16,448, 8059—1829. és 4596. számú tjkvi ingatlanokra alperesek, illetve II. r. alperes mint I. r. alperes engedményese javára 28,000 frt tőke, ennek 1879. évi január 23-tól számítandó 8% kamata és 987 frt 70 kr. perköltség erejéig elrendelt jelzálogi bekebelezés kitérletét ezen ítélet alapján annak jogerőre emelkedése után eszközöltesse; egyszersmind Dominus Simon II. r. alperesi ügyvéd felebebezei munkadíját 8 frtba állapítja meg saját fele irányában.

Az indokolást ezuttal nem közöljük, mert az ítélet egész terjedelmében megjelent a „Szabadság“ f. évi július 17-én kiadott 29. számában, ha azonban a Curia ítélete leérkezik s indoklása elüt a kir. tabla indokolásától, közlendjük egész terjedelmében.

Hogy olvasóink emlékezetében e nem mindennapi ügyet feljuttassuk, röviden elmondjuk az előzményeket:

Mukits Teréz, szabadkai lakos megbízást adott Mamuzsics Agoston szabadkai ügyvédnek, hogy a tőle elváltan élő férjétől, Malagurszky Lukáctól tartásdíjt és ezenkívül közszerzemény címén egy lakházat és 800 frt hozományt követeljen. Az ügyvéd, Mamuzsics Agoston még 1878-ban támasztott két pert; az egyikben 50 kat. hold haszonvételének megítélését, a másikban 800 frt hozomány és egy pár jelentéktelen értékű szerzemény fele részének megítélését kérve. Alperes, Malagurszky Lukács a védekezéssel Milassin Lajos szabadkai ügyvédet megbízván, ez daczára, hogy az egység megkötésétől eltiltatott, felperes ügyvédjével, Mamuzsics Agostonnal összejárva, oly egységet kötött, hogy alperes köteles 28000 frtot és ennek 8%-től kamatait 15 nap alatt lefizetni és ezenkívül még Mukits Teréznek életfogytiglani haszonélvezetre 30 láncz vagy 15000 frtot érő földet kiadni.

Mielőtt Malagurszkyknak ezen üzelmek tudomására jutottak volna, Mamuzsics ügyvéd, attól tartva, hogy ezen egység valami mó-

dón érvényéből kivetkötetnék, saját felét Mukits Teréz magához hivatta és írásban, hogy a bírói egységgel megállapított követelését adja el, mert különben lehetséges, hogy mitsem kap. Az asszony erre a Mamuzsics írodájában éppen jelen volt Kuluncsich Boldizsár szabadkai lakosnak a 28000 frtot 10000 frtért cedálta is.

Ekkor abban állapotok meg, hogy a 28000 frtból Mukits T. kap 10000 frtot, Mamuzsics Ag. ügyvédi honorárium fejében szintén 10000 frtot, a 8000 frt Kuluncsich Bodónak marad nyereség fejében, ebből is egy részt ígérve Mamuzsics ügyvédnek.

Ugyancsak ekkor Kuluncsich Bodónak aggályai támadtak a bírói egység érvénye iránt és biztosítékot kért a Mukits T.-nek lefizetendő 10000 frtra, mondván: hogy pénzt reszkirozni nem akarja. Mamuzsics Ag. és unokatestvére a mostani polgármester, Mamuzsics László jóátállást vállalva a 10000 frtért, az átruházás-ügylet realizáltatott, azon világos czélzattal, hogy harmadik jóhiszemű szerző fenállása útját állja a bírói egység érvénytelenítésének. A megcaalt Malagurszky L. bünyenyítő pert indított a két ügyvéd ellen, kik nyomban vizsgálati fogságba helyeztettek. Az első, Milassin, bünbánó beismerést tett minden irányban, t. i. beismerte, hogy Mamuzsics ügyvéddel olykép állapodott meg, hogy Mukits Teréznek a 28000 frtból 8000 frtot adnak, a többit pedig maguk között felosztják. Mamuzsics tagadott s miután Milassin ügyvédi összejárásá révén keletkezett csalásban bűnösnek találta, két évi börtönrre ítéltetett, Mamuzsics ellen pedig a fenytő eljárás beszünttetett, miután a közbébebeze szemben a vádat elejtette. Ugyanezen ítéletben Malagurszky Lukács a bírói egység érvénytelenítése végett a polgári perutratasítatott. Ezen perben határozott fentjelzett módon a kir. Curia, helybenhagyván a kir. tabla ítéletét, melyszerint a két ügyvéd összejárásából keletkezett bírói egység hatálytalannak nyilvánítottat.

Furcsa beismerés.

Antonovics József és társainak Kovácsics Emilné és társai elleni íjtott peres ügyében, perbe vontak felperesek volt ügyvédüket dr. Emmer Kornélt is. Ez ügytő perben a következőket adják elő: „Mi alperesnek perünk vitelére nézve jogi utasításokat sohasem adtunk, miután mint laikus emberek, erre képesek sem lettünk volna és miután éppen azért vallottuk alperest képviselőnknek, mivel perünk jogi természetét fel nem foghattuk.“

No ez már furcsa beismerés.

Ugy Antonovics József, mint Antonovics Máttyás kir. közjegyzők, tehát maguk is ügyvédek és mégis megörökítik egy perben azt, hogy ők laikusok s egy per jogi természetét fel nem foghattak.

Mily bizalmat helyezzen a polgárság egy közjegyzőben, a ki ily száználmas beismeréssel áll a törvénytésznél?

Hiszen a legbecsületesebb, szótartó és jóindulatu legyen is az a közjegyző, a ki magáról azt mondja, hogy nem ért a jogi dolgokhoz, el kell, hogy forduljon tőle a polgárság, mert ha bajt csinál, azzal szemben is azzal védekezhetik a király nevében dolgozó közjegyző: hogy ő laikus, nem ért a jogtudományhoz.

Csodáljuk, hogy Antonovics Máté ennyire megfélekedzik állásáról, vagy hogy ügyvédeknek megengedi, hogy őt is, testvérét is pellengérré tegye.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

7286/1887. árvsz.

1-1

HIRDETÉS.

Az árvaszéknek fenti számú végzése folytán néhai Simonyi Mihály hagyatékát képező ingóságok — köztük 8 löerejű gőzmozdony s cséplőgép teljes felszereléssel — folyó hó 21-én d. e. fél 10 órakor a halasi kapunál levő s 1/3 részben ugyancsak Simonyi Mihály hagyatékát képező szélmalomnál nyilvános árverésen eladatni fognak.

Szabadka, 1887. december 18.

Vojnics Félix,
közgyám.

Minden palaczk és ónkupak Brázay Kálmán cégfeliratával van öntve.

Brázay Kálmán
sósorszesze

gyors enyhítést eszközöl:
csusz, szaggatás, fagyás, fog- és fejfájalmak, szomjúság, bennütök stb. ellen. Fogtiszító szerül is ajánlató, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagatlan izt nyer a szesz elpárolgása után vala nint ajánlatos a szer fejmosásra is, a hajidegek erősítésére és kitinó hatással van a kenőgyűrő gyógymódnál (massage.)

BUDAPESZTEN
Múzeum körút 23. szám.

Védjegy 319. és 320. szám.

Minden palaczkon a fenti védjegy látható.

Mindenki a saját érdekében fog cselekedni, ha az utánaotóktól óvakodik.

Ára egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasítás mellékeltek. Kapható: Budapest: Brázay Kálmán, múzeum-körút, saját ház és Szabadkán: Gálly Gy. Stojkovits D. Farkas J. Jóó R. Reiter K. Mészáros Krigovszky. Aubermann M. Jóó G. Winkler V. Illgen A. Singer A. Winkler S. Frank S. Linzer A. és Sugár M. utaknál.

Hamisításoktól óvakodjunk.

HIRDETÉS.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint mi az ottani jó hírnevű kereskedőcégek

ILLGEN ÁGOSTON urnak

eredeti és kifogástalan minőségük folytán közkedvelt

doboz teánk

és

palaczk rumunkban

egy dusan szerelt eladási raktárt

átadtunk.

Az eladás budapesti eredeti árukon történik.

Együttal biztosítjuk a nagyérdemű közönséget, miszerint mindenkor főtörekvésünk leend csakis kifogástalan finom minőségű áruk pontos kiszolgáltatása által általános teljes megelégedését kiérdemelni.

1—1 Kiváló tisztelettel

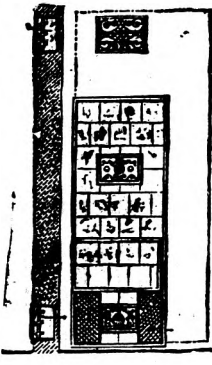
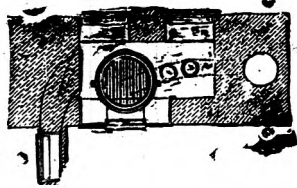
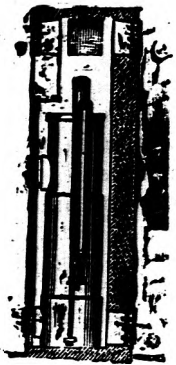
DIETRICH és GOTTSCHLIG

esász. és kir. udvari szállítók és rum-nagykereskedők Budapestben.

Swadlo Ferencz Budapest.

Gyára:

VII. kerület alsó-erdősor 3. szám.

Ajánlja szabadalmazott, zajtalan, önmagukat felhuzó

zárdőnyeit

hullámzott aczélemezből; továbbá szabadalmazott Blazicék és Brecka-féle

ÖLTŐ ÉS SZELLŐZTETÉSI

KALYHAT,

11—26

valamint

KÖZPONTI FÜTÉS BERENDEZÉSEIT,

saját szabadalma szerint, egy vagy több helyiség számára; mely utóbbiak különösen új építményeknél, iskoláknál, kórházaknál, stb. szellőztetési vagy szellőztetés nélkül, igen czélszerűen alkalmazhatók.

Ajánlja továbbá valamennyi az építési szakmába tartozó munkáit u. m. épületi-, mű- és szerkezeti lakatos munkáit.

tégla és vakolat felhuzó gépei kovácsolt vasból

Mintakártyák és költségvetések ingyen és bérmentve.

A Manojlovics testvérek közös tulajdonát képező két utcára nyíló lakház (I. kör, Wesselényi-utca 38. sz. a. a színházzal szemben)

szabad kézből eladó.

Bővebb értesítés kapható Manojlovics Számkónál. Értekezhetni saját házában, Kossuth-utca 12. sz. a. reggel 8—10 órai időközben.

ELVESZETT és ELGYENGÜLT férfierőt

Tehetetlenség!

Biztos segély! A cs. kir. szabadalmazott nemiszervi zuhanyfal Lárki is meggyógyíthatja (különleg használva) már 25 óra alatt, még ott is, a hol már semmi sem használ, még az évek óta tartó tehetetlenséget is. Kellém észrevétlen gyógymód, ököletes kigyógyulás káros izgatás nélkül. A legelőbbekelő professorok és orvosi szaklapok, a legnelebbebb orvosi ajánlatok a gyökeresen kigyógyított köszönetiratai — minden édek nélkül ajánlják a szenvedőknek a carbon-zuhany azonnali megrendelését, mely állandó sikert biztosít. Teljesen felszerelve és orvosi megbirálás használati utasítással 50 frt 80 kr. Titok tartás mellett megküldés és a csomagolásnál a tartalmát és eredetét nem áruljuk el. Rendelési intézet titkos betegségek számára dr. ALTMANN KAROLY Bécs, VII., Máriahilferstrasse 80.

Az 1886-ik évi elszáll. 2.000,000 palaczk.

Legjobb asztali- és üdítőital.

Hazánk legkedveltebb

savanyuvize

FORRAS,

ÁGNES

A MOHAI

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utazók körében is a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő fensége

József főherceg, és ő felsége Milán szarbkirály

aszialán rendez-italul szolgál.

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumában is épugymint hazánkban általánosan a kolera megbetegedés ellen praeservatív gyógyszernek bizonyult.

Friss fölében az ország minden gyógyszerlárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár

ÉDESKUTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványvíz-szállítónál BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Szabadkán kapható: Aubermann Miklós, Farkas József, Stojkovits Dóme urnaknál.

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

A LEGJOBB SZIVARKA-PAPIR

A VALÓDI

LE HOUBLON

Francia gyártmány.

CAWLEY és HENRY-től Páris.

Utánzóktól mindenki óvatik.

Ezen papir

Dr. J. J. Pohl, Dr. E. Ludwig, Dr. E. Lipmann

csak a bécsi egyetem vezényelt tanárai által legjobban ajánlottak kitűnő minőségű, határozott tisztasága és mindezen az egészségnek ártalmas anyagoktól mentesége miatt.

17, rue Bérard, PARIS